

Březolupy na starých mapách

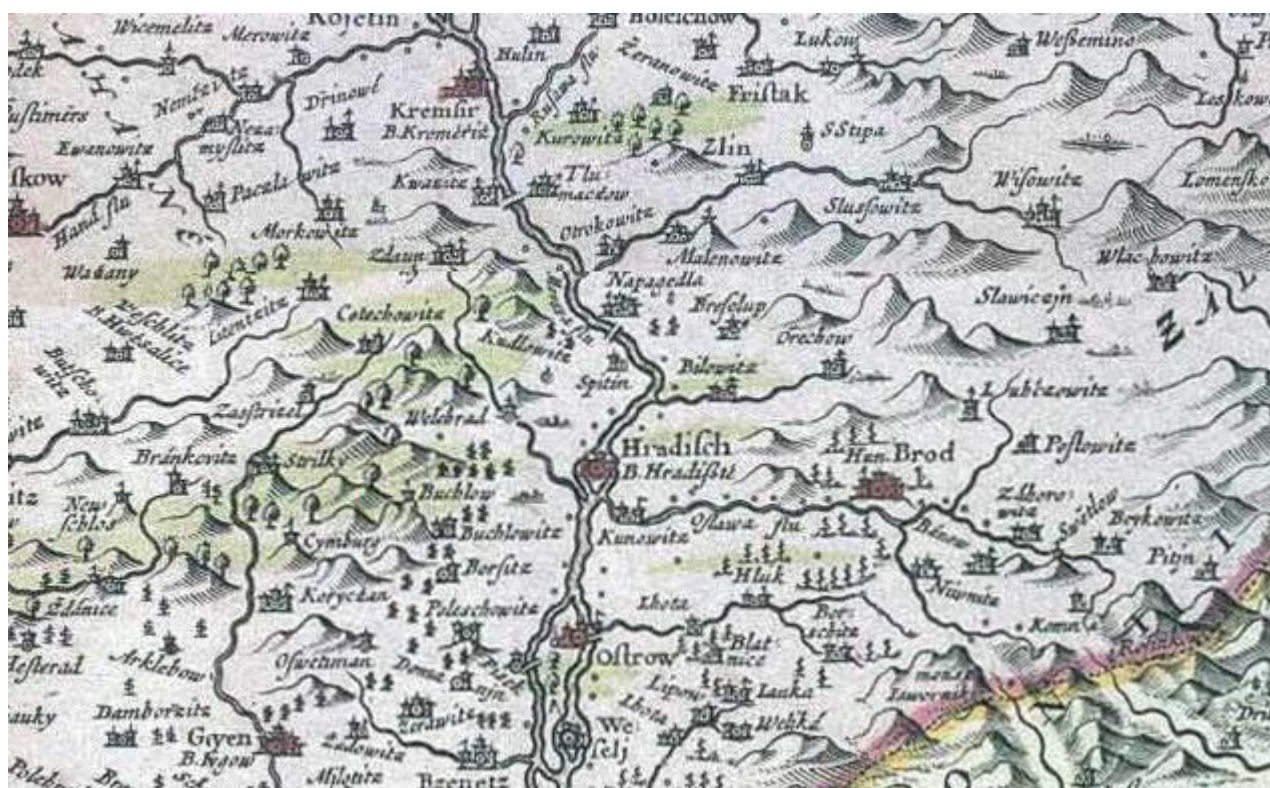
1. Úvod:

Již delší dobu ve mně uzrával nápad na zpracování přehledu starých map, na nichž je zobrazena naše moravská vesnička Březolupy. Dal jsem se tedy do práce a výsledkem je tento článek, který vás doufám obohatí novými informacemi, a někoho možná i naláká k prozkoumání starých map na internetu.

2. Nejstarší mapy Moravy:

Připomenu na tomto místě, že první písemná zmínka o obci Březolupy je na listině „Codex diplomatica Moraviae“ ve III. svazku č. 317. Smil ze Střílek, brumovský kastelán, zakládá ve Vizovicích klášter cisterciáků, nazvaný po zakladateli Smilheim. V zakládací listině, vydané v Olomouci uvádí, co všechno ze svého majetku postupuje řádu a mimo jiné je v textu: „Item quicquid habuimus in Brsiesolup villa, antedictos fratres volumus possidere.“ V překladu: „Rovněž cokolivěk jsme měli na obci (též statku) Březolupy, uvedené bratry tam chceme usadit“. Dáno v Olomouci, v neděli po Nanebevzetí Panny Marie, 1261. Mapa z této doby však neexistuje, takže máme zachován pouze latinský název naší obce.

První mapa, na níž jsou Březolupy již zakresleny, a to pod názvem „Bresolup“ byla vytvořena v letech 1613-22 Janem Amosem Komenským, rodákem z nedalekého Uherskobrodka. Na této mapě jsou zapsány jenom města a významnější vesnice, v okolí: Březolupy, Bílovice, Ořechov, Napajedla, Malenovice, Spytihněv.

Březolupy a okolí na mapě Komenského (1613-22)

V 17. století pak následovali mapy Blauenova z roku 1629. Poté Jansoniova z roku 1630. Po ní pak koncem 17. věku mapy Da Vignolova z roku 1692 a Vischerova ze stejného roku. Většina těchto

map bylo kopií Komenského mapy, a tedy i názvem byl stejný „Bresolup“ (užívaný v jednotném čísle).

Další mapy pak jsou již ze století 18. Nejdříve známá mapa Mullerova z roku 1716 na níž je naše obec pod názvem „Brezolup“. Poté pak Seuttenova z roku 1735, dále Pfeffelova z roku 1739. Poslední pak mapa Lidlova, která byla vytvořena L.P. 1750. Tyto mapy pak byly většinou kopie mapy Mullerovi a tím je dán i stejný název vesnice.

Mapy Komenského a Mullerova jsou pro toto období nejen pro Březolupy hlavním mapovým zdrojem. Na mapách z tohoto období jsou zobrazeny vodní toky, pohoří a města, městečka a vesnice. Vše však spíše schematicky než geograficky. Mapy z této doby si lze prohlédnout na wikipedii.

2. Vojenské mapování 1764 až 1885:

Následující mapy již byly zpracovány podrobněji, a to především proto, že sloužili převážně vojenským účelům. Proto na nich byly nejen vodní toky, ale již i cesty, lesy a rozložení domů.

Úvodní mapou v tomto bloku je První vojenské mapování z let 1764-68. Tato mapa vznikla za panování rakouského císaře Josefa II. Je již v konkrétním měřítku (přibližně 1: 28800) a naše obec je na ní pod názvem „Prezolup“. Měření prováděli důstojníci prohlídkou terénu tzv. od oka a není tudíž zcela přesná.

Březolupy s jezerem u lesa Kaménka na mapě Prvního vojenského mapování (1764-68)

Protože bylo nutné mapy dále zpřesňovat bylo postupně v letech 1806-69 na území celého Rakouského císařství zpracovány mapy Druhého vojenského mapování. Na této mapě jsou Březolupy

pod názvem „Brzezolup“. Zde již bylo měření prováděno vojenskými triangulátory a topografy, což zaručovalo již přesnější výsledky a byly nově zachyceny skutečné výšky kopců.

Završení celého cyklu těchto map pak bylo v letech 1869-85 Třetí vojenské mapování. Na této mapě jsou Březolupy pod názvem „Březolup“. Důvodem dalšího mapování byla potřeba odstranění nedostatků druhého mapování. Některé z map byly vzhledem k délce zpracování v celé monarchii již značně nepřesné. Oproti předchozímu mapování byl nově znázorňován výškopis a to kromě šraf a výškových kót také pomocí vrstevnic. Mapy z této doby si lze prohlédnout na adrese: www.oldmaps.geolab.

3. Mapa stabilního katastru z roku 1828:

V této části se vrátím ke své oblíbené a v několika článcích již citované Mapě stabilního katastru, která je pro Březolupy z roku 1828. Pořízena byla v první polovině 19. století za účelem získání dostatečně přesného měřického podkladu pro stanovování pozemkové daně. Nejdříve byly přesně vymezeny hranice pozemků. Takto označené pozemky byly posléze zaměřeny. Přesné trigonometrické zaměření provádělo v terénu několik polních měřičských skupin.

Zámek a okolí na mapě Stabilního katastru (1828)

Na této mapě jsou již uvedeni vlastníci pozemků, parcelní čísla, čísla popisná domů, místní názvy, budovy, cesty, toky, druhy pozemků a další informace. Je proto hlavním mapovým zdrojem pro badatele nejen po svých předcích, ale i rozsahu vesnic a jejich vzhledu. Mapy všech vesnic si lze prohlédnout na adrese: www.indikacniskici/skica.

4. Závěr:

Tento článek, stejně jako ostatní s historickou tematikou, bude uložen i na webu obce v záložce HISTORIE OBCE pro další možné využití.

Závěrem tohoto článku bych všem rád popřál hezký a poklidný podzim. Užívejte si života, protože ten nám každý den přináší možnost se něco nového dovědět, naučit, nebo navštívit zajímavé místo. Jak však všichni víme, náš čas na tomto světě není neomezený. Tak na nic nečekejte a využijte ho co nejvíce.

Zpracoval dne 25. 8. 2023

Radek Berecka, písmák a kronikář obce Březolupy